

PRVI DAN ZNANSTVENOG SKUPA U POVODU 100. OBLJETNICE PRVE MATURE NA ŠIROKOBRIJEŠKOJ FRANJEVAČKOJ KLASIČNOJ GIMNAZIJI S PRAVOM JAVNOSTI

Široki Brijeg, 2. listopada 2018. (Lucijana Kožul) – S početkom u 9.30 u samostanskoj dvorani na Širokom Brijegu započeo je danas znanstveni skup u povodu 100. obljetnice prve mature u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji s pravom javnosti na Širokom Brijegu. Na početku programa provincijalni vikar i predsjednik Organizacijskog odbora fra Ivan Ševo pozdravio je nazočne istaknuvši: »Narod bez prošlosti, bez tradicije, vjere i kulture i svoga imena ne može savladavati izazove i kušnje sadašnjosti, a pogotovo ne može biti spreman za budućnost.« Fra Tomislav Puljić, gvardijan samostana na Širokom Brijegu, u svom pozdravnom govoru spomenuo je važnost osnivača gimnazije i što su htjeli postići za ovaj kraj. »Osnivači su htjeli da se otvaranjem gimnazije i njezinim programima pruži mogućnost stjecanja znanja jednako kao i u najrazvijenijim zemljama« te je nadodao kako su sve to radili iz ljubavi prema Bogu, narodu i domovini što su potvrdili i mučeničkom smrću. Miro Bošnjak, ravnatelj današnje širokobriješke gimnazije »Fra Dominik Mandić« istaknuo je kako je gimnazija od 1918. pa do danas prošla kroz tri burna razdoblja te je početkom 90-ih bio organiziran odbor za njezinu obnovu na čelu s Antunom Vrdoljakom. Dodao je da je 1993., 18. svibnja, tako obnovljenu gimnaziju otvorio pokojni predsjednik Franjo Tuđman. Skupu se obratio i Zdenko Čosić, predsjednik Vlade ZHŽ-a. »Stogodišnjica širokobriješke gimnazije, te zlatne niti našega identiteta, brutalno je trgana i prekidana, posebno u razdoblju 1944./45. – 1947. Njezini profesori, mahom doktori znanosti, zvjerski su poubijani, zgrada je zapaljena, matice, knjižnica, također zapaljeni i uništeni. Danas možemo reći da je upravo ta krvava rana postala najčvršća karika u njezinu stogodišnjem povijesnom lancu«, istaknuo je Čosić. Širokobriješki gradonačelnik Miro Kraljević povezo je onu bivšu i sadašnju gimnaziju: »Mnogobrojni umjetnici, športaši, znanstvenici ovdje su stekli svoja prva znanja, to je jednostavno nemjerljivo. Mi moramo čuvati našu gimnaziju i mislim da smo joj na neki način dužni pokloniti veću pozornost da bi ona i dalje doprinosila razvoju Širokog Brijega.«

Na skupu su svoje radove izložili poznati znanstvenici te prosvjetni, kulturni, politički i drugi uglednici. Uvodnu je riječ imao fra Ivan Ševo na temu »Franjevačka kla-

sična gimnazija s pravom javnosti na Širokom Brijegu«. Drugo izlaganje imao je fra Ivan Dugandžić s temom »Ugledni bibličari – učenici širokobriješke Gimnazije«. Fra Andrija Nikić govorio je o »Početcima školovanja hercegovačkih franjevaca 1844. – 1852.« »Prva matura s pravom javnosti na velikoj Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji na Širokom Brijegu« bila je tema fra Ante Marića. Fra Robert Jolić je za svoju temu imao »Početci franjevačkoga srednjeg školstva u Hercegovini«. Šimun Musa održao je izlaganje na temu »Bubalovo pjesništvo i njegov proročki glas«. Marija Vasilj govorila je o »Hrvatskoj međuratnoj književnosti u književnoj kritici A. R. Glavaša«. Miroslav Akmadža imao je za temu »Hercegovački franjevci i komunisti – borba za mladež«. »Toplinom i bistrinom đačkoga srca, o knjizi J. Tomaševića Koške *Istina o ubijenoj gimnaziji*« izlagao je fra Miljenko Stojić. Uslijedila je kratka stanica za sve izlagače, kao i ostale sudionike ovoga skupa.

Zatim su uslijedila nova izlaganja u istom duhu. Vinco Grubišić govorio je o »Bivšim učenicima širokobriješke Gimnazije – širiteljima hrvatske kulture u svijetu«. Ante Beljo je za temu imao »Uspomene i sjećanja na Gimnaziju«. O temi »Pouka latinskog jezika na Širokom Brijegu« govorili su Josip Grubeša, Lucijana Boban i Jelena Jurčić. Katica Krešić izlagala je o »Jezičnoj praksi u BiH između dvaju svjetskih ratova«. Irena Budimir govorila je o »110 godina *Ljeporječja*«. Franjo Ljubić izlagao je na temu »Maturanti 9. naraštaja Gimnazije na Širokom Brijegu«. Povjesničar Hrvoje Mandić držao je predavanje na temu

»Izbačeni učenici širokobriješke Gimnazije u razdoblju 1941. – 1944.«. Irena Musa izlagala je o »Odgoju i obrazovanju u širokobriješkoj Klasičnoj gimnaziji – u svjetlu tradicije i suvremenih potreba društva«. Jure Beljo i Marko Ivanković govorili su o »Doprinosu franjevaca poljoprivredi, selu i seljaštvu Hercegovine«. »Franjevačka gimnazija na Širokom Brijegu za vrijeme austrougarske uprave – u svjetlu dokumenata Arhiva BiH« bila je tema Šimuna Novakovića. Na kraju skupa predavanje je odr-

žala Marina Kljajo-Radić na temu »Poetizacija Širokoga Brijega i zavičajnih motiva, domoljublja i iseljeničtva u književnome opusu Lucijana Kordića«.

Nakon posljednjeg izlaganja uslijedila je kratka rasprava o svemu rečenom na ovom znanstvenom skupu. Na kraju je fra Ivan Ševo zahvalio svima koji su doprinijeli održavanju ovog događaja te je uslijedila prigodna zakuska za predavače i goste. ✍

DRUGI DAN PROSLAVE 100. OBLJETNICE PRVE MATURE NA ŠIROKOBRIJEŠKOJ FRANJEVAČKOJ KLASIČNOJ GIMNAZIJI S PRAVOM JAVNOSTI

Široki Brijeg, 3. listopada 2018. (Lucijana Kožul) – Drugi dan 100. obljetnice prve mature na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji s pravom javnosti započeo je danas sv. misom zahvalnicom u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu s početkom u 10.00 koju je predvodio fra Ivan Ševo, vikar Hercegovačke franjevačke provincije, uz sumisništvo više fratara. Prostrana širokobriješka crkva bila je ispunjena profesorima i učenicima gimnazije »Fra Dominik Mandić«.

U svojoj propovijedi fra Ivan se obratio mladima, učenicima gimnazije riječima: »Učenje je cjeloživotni proces koji započinje prvim udahom izvan majčine utrobe i traje do kraja života. Svakako najintenzivnije razdoblje života zaokupljeno učenjem traje od djetinjstva do mladosti kada dijete, a kasnije mladi čovjek, pohađa srednju školu i većinom fakultet, kada se obrazuje za svoje buduće zanimanje i konkretno poslanje.« Još je nadodao: »Izravni smo svjedoci da se suvremeni čovjek, unatoč svim veličanstvenim dosezima i uspjesima, u samome sebi i međusobno sukobljava s temeljnim postulatima života, svoga postojanja, tako da niti vlastiti početci nekima nisu jasni, makar postoje tolika razjašnjenja. To će reći, čovjek je svugdje, pa i u Crkvi, možda najviše ugrožen u svojoj slobodi.«

Nakon sv. mise uslijedila je priredba koju su sa svojim profesorima priredili učenici Gimnazije u školskoj dvorani. Program je otvorio školski zbor koji vodi profesorica Iva Sušac.

Okupljenima se najprije obratio ravnatelj gimnazije Miro Bošnjak pozdravivši sve goste i učenike: »Želim da ovaj dan, ovo naše druženje, u podsjećanje na slavnu Gimnaziju, bude jedan poticaj, posebice našoj mladosti, našim učenicima, mladim profesorima da ustraju u još većem i kvalitetnijem radu kako bi naša Gimnazija i dalje ostala i bila među najpoznatijim obrazovnim ustanovama ne samo naše županije nego i šire.«

Okupljenima se obratio i fra Ivan Ševo koji je rekao da se u ova dva dana dosta toga spomenulo, te je odlučio citirati fra Ljudevita Rupčića. »Humanizam, hrabrost, hrvatstvo i kultura Hercegovine nisu koliko ni ljepota slučajnost, oni imaju izvor i uzrok. To su trajne vrijednosti i potrebe hrvatskog naroda. Ne bi bilo dovoljno da one imaju samo prošlost. Stvari se najbolje čuvaju na onaj način na koji se stječu. Stoga bi bilo u najvećem interesu hrvatskog naroda, posebno u BiH, da širokobriješka gimnazija nastavi s radom u istom sastavu i programu kojim se dokazala nezamjenjivom, neusporedivom i uspješnom, iako ne jedinom kulturnom institucijom u tim krajevima. Inače naš narod, stalno pretplaćen na nevolje i opasnosti, ne će imati ni znanja ni snage da ih i ubuduće uspješno pobjeđuje.«

Profesor Ante Topić kroz kratku je prezentaciju, koja je bila bogata mnoštvom slika Franjevačke klasične gimnazije, ispričao njezinu povijest. Učenici su pripremili kratak igrokaz o tome zašto se škola danas zove po fra Dominiku Mandiću, a ne po fra Didaku Buntiću. Fra Dominik Mandić ostvario je sve ono što je fra Didak zamislio.

Učenica Iva Vučić recitirala je pjesmu fra Janka Bubala »Raspon trenutka«, a Ilija Soldo pjesmu Vladimira Nazora »Hrvatski kraljevi«. Obje su se nazočnih veoma dojmile.

Program je završio nastupom školskog zbora i tamburaškog orkestra širokobriješke Glazbene škole kojim ravnaju profesorica Iva Sušac i profesor Joško Slišković. Tijekom ovog programa u školskoj su knjižnici pod vodstvom profesorice Dragane Nuić Vučković izloženi likovni radovi učenika 2., 3. i 4. razreda. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subraće«, XIII, 1 (22),
Široki Brijeg, 2019. , siječanj – srpanj, 2019.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Kard. Stepičca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...:

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar;
Korisnik: Hercegovačka franjevačka
provincija;

Svrha: prilog Vicepostulaturi
žiro-račun: 3381602276649744
devizni račun:
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Pred nama je još jedan broj našega glasila Stopama pobijenih. Stvaran je kao i prošlih godina, ustrajnim prikupljanjem svjedočanstava i dokumenata s raznih strana. Hvala Bogu, dosta se toga prikupilo, iako ništa nije previše. Trenutačno smo, mogli bismo reći, gotovo iscrpili sve te izvore. Ali Bog uvijek providi tako da ćemo u sljedećem broju, čvrsto vjerujem, moći objaviti nova postignuća na tom području. Trebamo samo provjeriti još neke činjenice.

Okolnosti u kojima živimo takve su kakve jesu. Nikada ne ćemo postići da budu baš onakve kakve bismo željeli imati. Neprestana je to borba i tako će i ostati. Važno je samo da smo razmišljali kako treba i nakon toga dali sve od sebe. Međutim, pitanje je jesmo li zaista bili takvi? Dogodi nam se da stvari gledamo samo kroz naočale svoje korisnosti ili kroz subjektivne naočale, a ne kroz one objektivne, koliko to koristi zajednici čiji sam član. Kad bismo znali tako postupati, mnogo toga bi oko nas bilo drukčije. Nema nam druge nego neprestano učiti mudrost življenja. Govore nam to svi naši mučenici kroz povijest. Nisu oni bili pojedinci koji su se borili za neke svoje osobne probitke, nego članovi zajednice koji su s njom živjeli i za nju dali život. Zbog toga ih se danas sjećamo i zbog toga ne će biti zaboravljeni. Svaki novi naraštaj, naime, treba svjetlo koje će ga voditi kroz život.

Da su pobijeni hercegovački franjevci zaista bili pravo to svjetlo, govore nam

mnoga svjedočenja. Neka od njih donosimo i u ovom broju glasila. Zanimljiva su, kao i sva druga koja smo do sada objavili. Pokazuju da se može sve učiniti ako se otvorimo svome Bogu i njegovu snagu prizovemo u svoj život. Pozivamo sve one koji su po zagovoru hercegovačkih pobijenih franjevaca doživjeli neku milost da nam se jave tako da njihovim svjedočenjem možemo obogatiti i druge. Smisao Božjega dara uvijek je u dijeljenju, a ne u sebičnu čuvanju samo za sebe.

Dok razmišljamo o svemu ovomu, zacijelo bismo se trebali upitati i koliko se borimo za svoju domovinu? Ona je naš okvir za postojanje na ovoj krhkoj zemlji i ne možemo dići ruke od nje, moramo joj pomagati. Najprije se trebamo početi moliti na tu nakanu da bismo nakon toga, u skladu s Božjim nadahnućem, počeli djelovati. Trebamo ju imati jer inače ne ćemo o svemu ovomu moći govoriti, kao što je to bilo u jugokomunizmu. Obvezuju nas na to svi pobijeni, ne samo naši fratri. Previše ih je zaista bilo kroz protekla vremena. Sada nam trebaju svijetliti kao uzor u izgrađivanju života dostojnoga za življenje.

Nadamo se da će kroz ovakve ili slične naočale početi gledati život i oni koji trenutno ne vide sreću u domovini pa odlaze diljem svijeta. Ne bude li nas na našim prostorima, nestat će nas i možda će samo povijest pisati o nama.

Glavu gore i neka nam je svima
mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Odjek u umjetnosti	45
Istraživanja	9	Nagradni natječaj	48
Stratišta	23	Podsjetnik	51
Pobijeni	26	Suočavanje s prošlošću	53
Glas o mučeništvu	37	Razgovor	54
Glas o znakovima	39	Podlistak	57